

Dossier cijfers

Kunstdeelnemers jongeren onder de loep

Hans Heimans en Henk Vinken Doen jongeren vaak zelf aan kunst? En onderscheiden zij zich daarin van andere leeftijdsgroepen? Dat waren een paar vragen die het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst een panel voorlegde. De resultaten zijn weergegeven in de Monitor Amateurkunst.

Hebben jongeren nog wel tijd voor kunstbeoefening nu er zoveel andere dingen te doen zijn? We kijken hier of actieve kunstbeoefening populair is onder jongeren van rond de 20 jaar¹ en hoe zich dat verhoudt ten opzichte van andere leeftijdsgroepen, zoals kinderen, volwassenen in het spitsuur van het leven en ouderen. We kijken ook of jongeren in de vier grootste steden van Nederland zich onderscheiden, eerst van andere jongeren in Nederland en vervolgens van andere leeftijdsgroepen in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht. Mogelijk dat jongeren in de G4-steden wel een afwijkend profiel hebben wat betreft kunstbeoefening. Als extra focus bezien we of jongeren (in Nederland als geheel en in de G4) misschien op een andere manier kunst beoefenen, die mogelijk beter bij deze tijd past: bijvoorbeeld door vaker te leren via internet of vaker in hun eentje kunst te beoefenen. Voor de antwoorden op deze vragen grijpen we terug op de Monitor Amateurkunst (MAK) 2013 van het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA). De gegevens

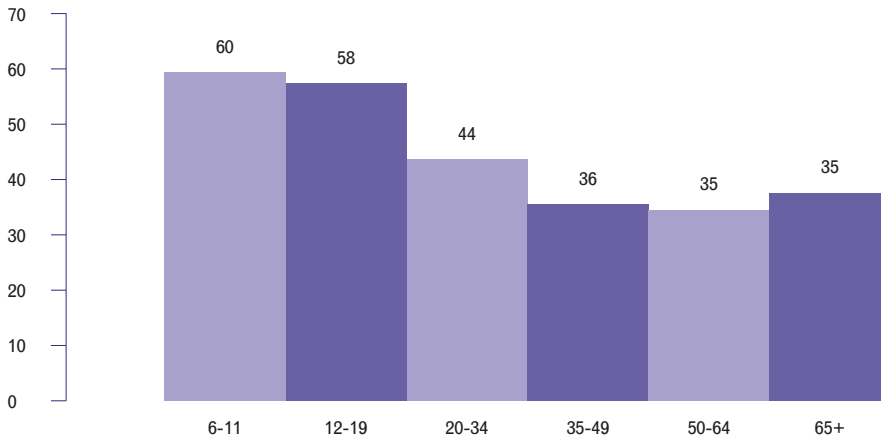
komen uit een panel van ongeveer 5000 personen van 6 jaar en ouder dat representatief is voor de Nederlandse bevolking.

Aantallen amateurkunstbeoefenaars

41 procent van de Nederlandse bevolking van 6 jaar en ouder doet aan amateurkunst. Kinderen en jongeren doen meer aan kunstbeoefening in hun vrije tijd dan ouderen. Vanaf het 35ste levensjaar zakt de kunstbeoefening in, zoals blijkt uit figuur 1.

De leeftijdsgroep 12-19- en 20-34-jarigen is erg veelomvattend. Er zitten jonge kinderen en jonge adolescenten in de eerste groep en jongvolwassenen en dertigers in de tweede groep. Om het beeld van jongeren scherper te krijgen, hebben we de 15-19- en 20-24-jarigen uit beide groepen afgezonderd en presenteren we voor al deze groepen de gegevens.²

Figuur 2 toont een weergave van kunstbeoefening per discipline. Het beeld van de 15-19-jarigen en de 20-24-jarigen vertoont grote gelijkenis met dat van

Figuur 1: *Amateurkunstbeoefening Nederlandse bevolking 6+ naar leeftijd* (in procenten)

de totale Nederlandse bevolking van 6 jaar en ouder. Bij beeldend, muziek, theater, schrijven, en media zijn er geen significante verschillen.³ Bij dans zien we die wel, maar dan zijn het niet de jongeren maar de jonge kinderen (6-11-jarigen [niet in figuur 2] en 12-14-jarigen) die eruit springen met een duidelijk hoger deelnamepercentage.

Vier grote steden

Is er qua beoefening verschil tussen jongeren in de vier grote steden en die in de rest van Nederland?

Figuur 3 laat zien dat muziek, theater en opnieuw dans de disciplines zijn waar we leeftijdsverschillen zien, en ook nu zijn het vooral jonge kinderen (tot 14 jaar) en niet de jongeren die meer aan deze soorten kunst doen. Vergelijken we binnen de leeftijds-groepen of de G4-inwoners zich onderscheiden van de rest van de Nederlandse bevolking, dan zijn er geen noemenswaardige verschillen. Het lijkt erop dat de 12-14-jarigen in de G4 meer aan theater en schrijven doen dan dezelfde leeftijdsgroep elders, maar gezien de lage aantallen is deze conclusie voorlopig.

Samen of alleen

Amateurkunst wordt vaak beoefend met anderen, bijvoorbeeld in cursusverband, in een project of bij een club of vereniging. En in de disciplines dans, theater en muziek doet men vaker samen aan kunst dan schrijvers, beeldend kunstenaars of media-kunstbeoefenaars. In Figuur 4 zijn de mensen die uitsluitend in hun eentje kunst beoefenen, afgezet tegen degenen die ook wel eens of vaak samen met anderen iets doen.

Mogelijk dat jongeren kunst in deze tijd liever (of noodgedwongen) alleen beoefenen. Als we naar de cijfers kijken zien we daar voor jongeren niet veel van terug. Vanaf het 25ste levensjaar wordt de kunstbeoefening meer alleen gedaan (steeds rond de 30 procent vanaf 25+). Over de situatie in de G4-steden kunnen we vanwege te lage aantallen geen uitspraken doen. Wel kunnen we vaststellen dat in Nederland als totaal het opnieuw kinderen (tot 14 jaar) zijn die vaker samen met anderen kunst beoefenen.

	AK totaal	Beeldend	Muziek	Dans	Theater	Schrijven	Media*
12-14 jr	63	29	36	24	10	11	17
15-19 jr	56	28	31	16	12	10	23
20-24 jr	41	17	21	13	5	10	18
25-34 jr	45	18	19	11	4	6	15
Totaal 6+	41	20	18	9	4	6	12

Figuur 2: *Amateurkunstbeoefening per discipline in leeftijdsgroepen* (in procenten)

* Onder media verstaan we fotografie, film, computerkunst, animatie, et cetera

	AK totaal	Beeldend	Muziek	Dans	Theater	Schrijven	Media
12-14 jr	56	28	44	22	28	28	28
15-19 jr	43	22	25	13	10	13	22
20-24 jr	42	24	24	8	5	16	24
25-34 jr	50	20	20	9	4	5	24
Totaal 6+	44	22	19	10	5	8	15

Figuur 3: *Amateurkunstbeoefening per discipline in leeftijdsgroepen in de vier grote steden* (in procenten)

	Uitsluitend alleen	(Ook wel) met anderen samen		
12-14 jr	15	85	12-14 jr	29
15-19 jr	23	77	15-19 jr	40
20-24 jr	21	79	20-24 jr	47
25-34 jr	29	71	25-34 jr	41
Totaal 6+	24	76	Totaal 6+	33

Figuur 4: *Kunstbeoefening, samen of alleen* (in procenten)

Figuur 5: *Leren van voorbeelden en instructies via internet* (in procenten)

Hans Heimans

is senior projectleider onderzoek bij het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst

Henk Vinken

is oprichter van Pyrrhula en onder meer senior onderzoek & monitoring bij het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst

Leren via internet

Misschien onderscheiden jongeren van nu zich doordat ze vaker zelf hun voorbeelden en instructies zoeken. Met de groeiende populariteit van internet krijgt ook de visie meer aanhangers dat jongeren op geheel eigen wijze leren, informeel, non-lineair, meer *do-it-yourself*.⁴ In de MAK 2013 is gevraagd naar leren via internet. Van alle kunstbeoefenaars geeft 33 procent aan te leren van voorbeelden en instructies via internet.

Figuur 5 toont wel een uitgesprokener beeld. Het zijn jongeren en vooral de jonge twintigers die leren van voorbeelden en instructies via internet. Bij de G4 ligt dat net wat anders, maar ook hier zijn de aantallen te laag om duidelijke conclusies te trekken. Om misverstanden te voorkomen laten we de G4-data hier weg. Al met al zijn de verschillen ook weer niet heel groot. Bij de jonge twintigers leert 47 procent van internet, de 25-34-jarigen scoren niet heel veel lager met 41 procent en bij de 35-49-jarigen (hier niet in de tabel) is dat 44 procent.

Begeleiding

Als het kunst beoefenen meer een *do-it-yourself*-zaak is geworden, zouden jongeren zich moeten onderscheiden in het vaker zonder begeleiding aan de slag gaan. Ook hierover hebben we informatie in de MAK, weergegeven in figuur 6.

12-14 jr	44
15-19 jr	39
20-24 jr	60
25-34 jr	45
Totaal 6+	47

Figuur 6: *Oefenen, repeteren en/of studeren zonder deskundige begeleiding* (in procenten)

Op het eerste gezicht lijken jonge twintigers zich weer te onderscheiden door het hoge aandeel van 60 procent dat zegt zonder speciale begeleiding te oefenen, repeteren en/of studeren. Onder de 35-49-jarigen (niet in de figuur) is dat 61 procent en onder de 50-64-jarigen nog steeds 51 procent. Het heeft er alle schijn van dat kunstbeoefening onder begeleiding iets is voor de allerjongsten, die vaker in les- en begeleidingssituaties aan kunst doen. Het *do-it-yourself*-aspect is in ieder geval iets wat na de kindertijd breed onder beoefenaars omarmd wordt. De G4-cijfers zijn gebaseerd op te lage aantallen om hier te tonen.

Conclusies

Jongeren tussen 15 en 25 jaar wijken nauwelijks af van andere leeftijdsgroepen als ze kunst beoefenen. Het zijn eerder (jonge) kinderen die een andere positie innemen. Ze doen in groten getale mee aan vele soorten disciplines van kunstbeoefening, doen dat minder vaak alleen en via internet, en juist vaker onder deskundige begeleiding. De amateurkunst-wereld kent een opvallend apart kindersegment en geen uitzonderlijk gepositioneerde jongerensector.

Website

www.lkca.nl/amateurkunst/Cijfers_en_feiten.asp

Noten

- 1 Binnen de door ons onderzochte groepen van 12-19 en van 20-34 jaar zoomen we in op de 15-24-jarigen.
- 2 We hebben wel statistisch getoetst op alle leeftijdsgroepen.
- 3 Hier hanteren we de regel dat verschillen tussen de leeftijdsgroepen niet toevallig zijn (bij 95 procent waarschijnlijkheid) en dat er een sterke samenhang is tussen bijvoorbeeld leeftijdsgroepen en de kunst die ze beoefenen (Phi, Cramer's V >.20).
- 4 Zie o.a. het themanummer Informeel leren in de kunsten van *Cultuur+Educatie*, nr. 30 (2011).